

**JORDI PRAT I COLL, «Pau Miró i la vida dels discrets»,
publicat a la revista (*Pausa.*), 2014**

M'ha fet molt il·lusió que m'encarreguessin des de la revista (*Pausa.*) un escrit sobre l'obra d'en Pau Miró, de qui em considero un bon amic. Jo no sóc filòleg, d'aquí que no us trobareu davant d'un dens estudi sinó que, feliç i admirat, m'he deixat endur i he anotat tot d'intuïcions disperses que m'han sorgit rellegant les vivències dels personatges discrets que habiten en les seves obres.

- M'atrapen les seves històries, els seus contes, les seves faules... on els personatges se saben pàries, se saben secundaris. On no es diuen les coses (*aBúfals*, de la mort d'en Max no s'en parla). De vegades, amb traumes prou potents com per desitjar la mort i d'altres entenent que la vida és vida, que dóna oportunitats fins i tot als més desgraciats. «Viure hauria de ser senzill.» La força dels seus personatges rau en la seva fragilitat. un cant a la vida dels dèbils. La de la majoria.
- Gust per la continuïtat, pel *leit motiv*: la bossa de diners, les sabates blanques, les rentadores... Les seves obres

moltes vegades formen part de trilogies. La trilogia dels animals (*Búfals, Lleons, Girafes*), la de *Singapur* (formada per tres obres) o la, per ara inacabada, dels diners (*Els jugadors, Un refugi indie i ?*). En el passat Zola, Balzac o Narcís Oller apostaven per la novel·la total. Però en Pau quan repeteix la bossa de diners, la rentadora o les sabates blanques no ho fa per mostrar la continuïtat d'un món global no adscrit a una única peça sinó que sembla recordar-nos les possibilitats que un mateix element pot tenir com a joc dramàtic. Tot depèn d'on s'ubiqui. Del relat a explicar. De les ganes de jugar.

- Gairebé tots els personatges d'en Pau són fàcilment recognoscibles. Moltes vegades només necessitem un parell de rèpliques al principi de la peça per conèixer quin és el seu caràcter. Diuen dues frases i ja sabem qui són. Els hem vist pel carrer o al cinema o a la literatura... D'aquí que de vegades ratllin l'estereotip. Què carai, són estereotips! La puta innocent de *Plou a Barcelona*, el vell savi remugaire de *Somriure d'elefant*, l'artista perdut en el caos de la creació de *La poesia dels assassins*, l'immigrant innocent de *Singapur*, la filla que desitja l'amor de *Lleons*, el foraster fotògraf de *Bales i ombres*, l'actor cleptòman de

Els jugadors... Però aquesta primera pell d'immediatesa és només una xarxa per atrapar-nos. És a partir d'aquí que brillantment, i no saps com, aconsegueix trenar el matís, va a les antípodes del clixé, i allò que podria semblar tòpic no ho és o no ho és menys que cadascun de nosaltres mateixos. Que som individus particulars però que al mateix temps som ben genèrics.

- Gust per la paraula. D'aquí que sigui tan gustós escoltar els diàlegs d'en Pau. Com ens passa amb els de Harold Pinter o amb els de Lluïsa Cunillé, dos dels seus grans referents, Beckett al marge. No podem deixar de no escoltar el que diuen els personatges perquè sabem que el que diuen moltes vegades amaga, entela, difumina el que pensen. No tant que menteixin o parteixin del subtext sinó que, com la punta d'un iceberg, les paraules que pronuncien ens semblen advertir de tota la resta de gel-pensament ocult sota l'aigua i que fonamenta la verbalització d'allò que s'acaba dient. Però no amb voluntat de fer-se opac, sinó de ser creïblement quotidià. Juga amb precisió amb les paraules dites, les no dites i les pauses. D'aquí que hi reconeixem poesia (per a mi, una bona definició de poesia és dir en paraules allò que les pròpies

paraules no poden contenir) i perquè ho sigui no cal haver de recórrer a l'ús de mots grandiloqüents sinó trobar la paraula justa per produir la «nafra» en el receptor.

- És aclaparador l'ús que fa de rèpliques manllevades: Nietzsche, Lynch, Schubert, Dante, Stevenson, Dostoievski, Los Soprano... El que fa en Pau és extreure la paraula escrita d'una font original, després aïllar-la (estimar-la) i reemplaçar-la en un nou context. Fer-la seva. Entendre-la a la seva manera. Aquesta sobredosi de cites, com les que sortien escrites en el dors dels embolcalls dels bombons de *Plou a Barcelona*, no deixen de ser això, bombons. No són cites de pedanteria, no són cites que limitin a uns experts intel·lectuals la bona lectura de les seves obres, sinó que les regala per d'alguna manera mantenir en el seu univers una connexió amb la tradició que tant admira. Sembla dir que som «éssers que citem» fruit del que llegim, del que veiem i escoltem. Quan les detectes, se't dibuixa un somriure de complicitat als llavis, ja que sense esperar-ho has trobat un bombó.

- De vegades, quedo amb en Pau per esmorzar. una de les últimes vegades que vam fer-ho va ser quan ell sortia de cal perruquer. Ell hi va encara al barri del Raval (on hi vivia

fins fa ben poc). En Pau i jo hem sigut molts anys veïns d'aquest atapeït nucli barceloní. És en aquest barri on ell ha trobat el seu univers literari, on s'ha fixat en la fragilitat de la gent «sola» vers l'agressió del tarannà dels altres.

Koltès tenia els seus espais urbans limítrofes on els seus personatges anhelaven el desig, conscients d'estar o voler viure a la deriva de la societat. Al Raval d'en Pau, els desitjos també hi són però més terrenals, giren al voltant de petites històries roïnes i nobles. De refugis i de presons a la intempèrie.

En Pau s'ha mudat de barri, però per acabar la trilogia dels diners li cal encara visitar el Raval. El dia que ell sortia de la perruqueria, em va dir amb ulls espurnejants: «Només amb una petita passejada per aquests carrers de roba estesa ja n'he tingut prou per posar-me a escriure el que em barrina pel cap». Com sempre, deleixo per llegir-la. Perquè posa l'ull en allò discret. En allò que hi és però en què ningú no es fixa. En aquell detall que amaga un món d'emocions. En aquell racó on es diposita l'ànima humana com la pols domèstica ho fa sobre els mobles.

• S'ha parlat força d'en Pau com a dramaturg però en Pau és un gran director de teatre. S'ha de dir. Molt sovint, en la meua modesta opinió, els dramaturgs d'aquest país nostre que al mateix temps s'autodirigeixen no estan a l'altura en la direcció dels seus propis textos. O millor dit, el que fan és senzillament menystenir-la ja que no li treuen tot el partit que aquesta pot arribar a aportar. Es limiten a fer que els actors transmetin el seu text a la *cinematogràfica* o a l'*argentínàfica*. Per contra, en Pau en tota direcció que assumeix planteja una proposta escènica molt clara. Té en compte que la direcció és una feina tan creativa com la de l'escriptura.

Aquesta creativitat escènica la impulsa ja des de l'escriptura. *Búfals*, per exemple, seria paradigmàtica en aquest sentit. Sense gairebé acotacions. Sense marcar quin personatge parla en cada moment. O l'estímul que per a un director suposa la seva constant «mania» de titular les escenes com si es tractessin de poemes o de relats breus. Aquesta llibertat que dóna al director em recorda la meua estimada Caryl Churchill, investigadora nata en la forma teatral per servir millor el contingut, o fins i tot em remet a la

força narrativa de Martin Crimp o a la volada poètica de Sarah Kane, si ens posem britànics.

- L'humor. De fi a més groller. I és que no té pudor a l'hora d'utilitzar paraules de clara connotació sexual: polles, palles, mamades... Com la noia de *Un refugi indie*, que no para d'oferir-se: «Vols que te la mami?» Però aquest tipus de comentari que podria despertar una riallada en altres obres teatrals que busquen l'astracanada, en les obres d'en Pau el somriure de l'espectador queda bloquejat perquè hi reconeix alguna cosa d'ell mateix, d'aquella desubicació entre el desig i la realitat. Sí. Les seves obres són plenes d'aquest tipus d'humor. On els personatges de vegades diuen allò que pensem que han de callar i de vegades callen allò que haurien de dir. Són així de miserables i tendres i durs i humans. Hi ha una certa *patositat*, molt creïble i entranyable, i si hi ha reconeixement de les nostres petites misèries vol dir que hi cap l'humor.

- Com un autor bàsicament urbà, necessita tant la presència dels animals? Corbs, òlibes, lleons, colobres, gavines, elefants, búfals, girafes...

- En Pau també és actor. Ens vam conèixer a l'Institut del Teatre, va ser allà on el vaig poder dirigir per primera vegada fent *El público* de García Lorca. Ell era l'Hombre 1. Recordo que després de la primera representació amb públic va sortir corrent del teatre per anar a fer una funció de El Burladero al Teatreneu, sàtira política, o sigui res a veure amb l'obra lorquiana. De seguida que va poder em va trucar (segurament amb el seu primer mòbil), encara commogut per l'experiència i em va dir: «Jo no m'he pogut buidar més, ho has vist?» Perquè el seu paper demanava en un moment determinat de «sacrifici» reflectir la buidor de l'home contemporani davant la immensitat de la ciutat. Ara que hi penso, alguna cosa de buidor existencial urbana tenen els seus personatges. Aquest no encaixar en el món. Aquest ser i no estar. Aquest mirar-s'ho sabent-se exclòs. Tot plegat impregnat d'un cert pessimisme tràgic no exempt d'ironia. M'agradaria saber més de filosofia per poder-me expressar millor en aquest sentit. (Schopenhauer?)
- Soledat. Molta. Densa. Personatges però que no desestimen buscar pertànyer a alguna cosa. A una comunitat. A una família. (Ah, la família!) A un grup d'amics.

A una persona. Perquè un solitari no és persona si no comparteix aquesta soledat amb algú altre.

- Viure per inèrcia (pur Txèkhov). Són éssers de ràbia, de frustració, de pena, de tristesa, de dia a dia... I això explicat des de la faula, el thriller, el western...

- «Si ens punxen, no sagnem?» Shakespeare, sempre Shakespeare! La sang de la ferida a la cama de *L'home de la capsa*, la camisa tacada de sang de *Lleons*, la filla que sagna pel nas a *El bosc*, la del nen tirotejat a *Bales i ombres*, els dits amputats de *Girafes*. Molta sang. I aquesta s'ha de veure.

- Sexe igual a intercanvi desvinculat de la mera possessió del cos. Posseir el cos no satisfà, en canvi sí posseir l'ànima de l'altre, la vida de l'altre. Com el pare que es folla l'amiga a *Singapur*, com l'enterramorts putero de *Els jugadors* o com el contracte-pacte final feliçment esfereïdor de *Plou a Barcelona*. En l'extrem oposat, les palles solitàries i compulsives de *Una habitació a l'Antàrtida*. Més que esperma el seu protagonista sembla que expulsi vida. Que anhelí mort. Hi ha molt, molt de sexe a les seves

obres. Mai no és explícit més enllà de la paraula. Per contra, pocs petons. Poques abraçades. Alguna carícia?

- Rellegeixo *La poesia dels assassins* i *Una habitació a l'Antàrtida*, les seves primeres obres. M'agrada que posi el títol al final de la peça. Per què ha deixat de fer-ho?

- ...